

ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร : ศึกษาเฉพาะกรณี หลักเกณฑ์และวิธีการคำนวณคะแนนเสียงเลือกตั้ง¹

นวจิรดา เรืองวุฒิ²

การศึกษาปัญหากฎหมายเกี่ยวกับหลักเกณฑ์และวิธีการคำนวณคะแนนเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาที่เกิดจากหลักเกณฑ์การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2561 รวมถึง เพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหาที่เกิดจากหลักเกณฑ์และวิธีการคำนวณคะแนนเสียงเลือกตั้งตามกฎหมายดังกล่าว ซึ่งจากการศึกษาทำให้ทราบว่า การเลือกตั้งเป็นการเลือกตั้งเป็นกระบวนการหรือวิธีการในการแสดงออกซึ่งเจตจำนงของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งซึ่งเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย โดยผ่านการเลือกบุคคลหรือคณะบุคคลซึ่งมีอุดมการณ์หรือนโยบายที่สอดคล้องกับความต้องการของตนโดยมุ่งหมายเป็นตัวแทนของตนในการเข้าไปกระทำการหรือละเว้นการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการบริหารประเทศ ซึ่งรวมไปถึงการตัดสินใจในนโยบายสาธารณะที่มีผลกระทบต่อตนเองด้วย การเลือกตั้งจึงมีความสำคัญต่อประชาชนในฐานะที่เป็นเครื่องมือที่ใช้แสดงเจตจำนงในการมีส่วนร่วมทางการเมือง และเพื่อให้การเข้ามาใช้อำนาจของประชาชนเป็นไปอย่างบริสุทธิ์ยุติธรรม รัฐในระบอบประชาธิปไตยจึงต้องประกันให้มีการเลือกตั้งที่อยู่บนหลักการพื้นฐานของการเลือกตั้งที่สอดคล้องกับแนวคิดพื้นฐานของความเป็นประชาธิปไตย ได้แก่³

1) หลักการเลือกตั้งโดยตรง

การเลือกตั้งผู้แทนราษฎรระหว่างประชาชนผู้ออกเสียงเลือกตั้งกับประชาชนผู้รับการเลือกตั้งตลอดจนระหว่างพรรคการเมืองออกเสียงเลือกตั้งกับผลการนับคะแนนเสียงเลือกตั้งจะต้องไม่มีบุคคลใดหรือการตัดสินใจใดๆ มาแทรกกลาง หรือที่เรียกว่าปราศจากคนกลาง เนื่องจากการเลือกตั้งโดยตรงนี้ถือว่าการแสดงออกซึ่งเจตจำนงที่แท้จริงของประชาชนและเมื่อได้แสดงออกไปแล้วก็ไม่มีผู้ใดที่จะมีอิทธิพลต่อผลการเลือกตั้งได้อีก

¹ บทความนี้เรียบเรียงจากการค้นคว้าอิสระ เรื่องปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร : ศึกษาเฉพาะกรณีหลักเกณฑ์และวิธีการคำนวณคะแนนเสียงเลือกตั้ง โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษา คือ รองศาสตราจารย์ ดร. พันธุ์เทพ วิฑิตอนันต์ และคณะกรรมการสอบ คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คนพร จิตต์จรัสเกียรติ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. มณฑิลา ภักดีคง

² นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต (วิทยาเขตบางนา) คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

³ เอกบุญ วงศ์สวัสดิ์กุล, "การเลือกตั้ง : ดัชนีชี้วัดความเป็นประชาธิปไตย," ใน เอกสารหลักสูตร หลักนิติธรรมเพื่อประชาธิปไตย รุ่นที่ 2 (กรุงเทพมหานคร: วิทยาลัยรัฐธรรมนูญ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ, 2557), หน้า 4-5.

2) หลักการเลือกตั้งโดยทั่วไป

หลักการนี้เห็นว่าโดยหลักแล้วประชาชนทุกคนสามารถเข้าร่วมการเลือกตั้งได้ แต่ก็มิได้หมายความว่า จะไม่สามารถจำกัดขอบเขตเกี่ยวกับสิทธิในการเลือกตั้งได้เลย กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ การจำกัดขอบเขตของสิทธิเลือกตั้งย่อมทำได้ตราบเท่าที่ไม่ขัดต่อหลักการเลือกตั้งโดยทั่วไป เช่นการกำหนดอายุขั้นต่ำของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง เป็นต้น

3) หลักการเลือกตั้งโดยเสรี

ผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง และผู้มีสิทธิในการสมัครรับเลือกตั้งสามารถแสดงออกซึ่งสิทธิของตนได้โดยปราศจากการใช้อิทธิพลใดๆ ต่อการตัดสินใจในการออกเสียงเลือกตั้งหรือสมัครรับเลือกตั้ง

4) หลักการเลือกตั้งโดยเสมอภาค

ผู้มีสิทธิเลือกตั้งและผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งมีความเท่าเทียมหรือเสมอภาคกันในการเลือกตั้ง กล่าวคือ ผู้มีสิทธิเลือกตั้งมีสิทธิออกเสียงลงคะแนนเสียงเท่ากันและคะแนนเสียงทุกเสียงต้องมื่อน้ำหนักเท่ากัน ในขณะที่ผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งก็มีความเสมอภาคกันในการแข่งขันการเลือกตั้ง รวมถึงรัฐจะต้องให้หลักประกันความเสมอภาคเท่าที่จะทำได้ในการแข่งขันเลือกตั้งด้วย เช่น การแบ่งเขตเลือกตั้งหรือการกำหนดและควบคุมค่าใช้จ่ายในการแข่งขันเพื่อให้ได้รับเลือก เป็นต้น

5) หลักการเลือกตั้งโดยลับ

การจัดการเลือกตั้งจะต้องดำเนินการในลักษณะที่จัดคุหาเลือกตั้งโดยไม่มีผู้ใดนอกจากผู้ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเท่านั้นที่ทราบ เพื่อให้ผู้ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งไม่ต้องกังวลผลใดๆ ที่จะตามมาจากการใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของตน

นอกจากนี้ ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration Of Human Rights) ขององค์การสหประชาชาติปี ค.ศ. 1948 มาตรา 21 ได้กล่าวถึงหลักเกณฑ์อันเป็นพื้นฐานของการเลือกตั้งไว้ด้วยโดยระบุว่า

(1) Everyone has the right to take part in the government of his country directly or through freely chosen representatives

“ทุกคนมีสิทธิที่จะมีส่วนร่วมในรัฐบาลของประเทศตนไม่ว่าจะเป็นโดยตรงหรือโดยผ่านทางผู้แทนซึ่งได้รับเลือกตั้งโดยอิสระ”

(2)

(3) The will of people shall be the basic of the authority of government; this will shall be expressed in periodic and genuine election which shall be equal suffrage and shall be held by secret vote or by equivalent free voting procedures.

“เจตจำนงของประชาชนจะต้องเป็นมูลฐานแห่งอำนาจของรัฐบาลเจตจำนงนี้ต้องแสดงออกทางการเลือกตั้งตามกำหนดเวลาและอย่างแท้จริงโดยอาศัยการออกเสียงทั่วไปและอย่างเสมอภาคและการลงคะแนนลับหรือวิธีการลงคะแนนโดยอิสระอย่างอื่นทำนองเดียวกัน”⁴

ซึ่งประเทศเสรีประชาธิปไตยส่วนใหญ่ยอมรับ และนำมาบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายพื้นฐานเพื่อเป็นหลักเกณฑ์พื้นฐานของการเลือกตั้งและยึดถือเป็นแนวทางในการจัดการเลือกตั้งให้สอดคล้องกับหลักเกณฑ์ดังกล่าวด้วย ซึ่งประกอบด้วยหลักเกณฑ์ 6 ประการ ได้แก่ หลักอิสระแห่งการเลือกตั้ง หลักการเลือกตั้งตามกำหนดเวลา หลักการเลือกตั้งอย่างแท้จริง หลักการออกเสียงทั่วไป หลักการเลือกตั้งอย่างเสมอภาค และหลักการลงคะแนนเสียงโดยลับ โดยมีหลักการที่เพิ่มเติมเข้ามา 2 ประการคือ

1) หลักการเลือกตั้งอย่างแท้จริง

หลักการนี้เรียกร้องให้การเลือกตั้งจะต้องเป็นไปอย่างบริสุทธิ์ยุติธรรมตามบทบัญญัติของกฎหมายและเจตนารมณ์ที่แท้จริงของประชาชน โดยรัฐบาลจะต้องไม่กระทำการใดๆ อันเป็นการเอื้อประโยชน์ให้แก่ผู้สมัครรับเลือกตั้งคนใดคนหนึ่งหรือพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่ง รวมทั้งจะต้องจัดให้มีวิธีการคัดค้านการเลือกตั้งเพื่อให้มีการเลือกตั้งใหม่ได้ หากการเลือกตั้งนั้นมิได้เป็นไปโดยบริสุทธิ์อย่างแท้จริง

2) หลักการเลือกตั้งตามกำหนดเวลา

ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งของผู้ที่ได้รับการเลือกตั้งต้องมีการกำหนดไว้แน่นอน และเมื่อครบตามระยะเวลาที่กำหนดแล้วจะต้องจัดให้มีการเลือกตั้งใหม่ เพื่อให้ประชาชนมีโอกาสดูแลและตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของผู้แทนราษฎรได้ว่าเป็นไปตามเจตนารมณ์ของประชาชนหรือไม่ และมีโอกาสพิจารณาว่าจะเลือกผู้แทนราษฎรคนเดิม หรือเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งคนใหม่ เมื่อครบกำหนดระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง⁵

ในการศึกษากระบวนการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 จะเห็นว่าระบบการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 เป็นแบบผสมรูปแบบหนึ่งที่เรียกว่า Mixed Member Apportionment หรือที่คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญเรียกว่า ระบบจัดสรรปันส่วนผสม ซึ่งเป็นการนำระบบเสียงข้างมากเด็ดขาดมาใช้ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขต และนำระบบสัดส่วนมาใช้ในการเลือกตั้ง

⁴ ปณณะ สุทธิประภา, *หลักเกณฑ์ทั่วไปในการเลือกตั้ง* (กรุงเทพมหานคร: ศูนย์การพิมพ์, 2520) หน้า 83-84. อ้างถึงใน สุวัชร กรรเจียกพงษ์, “การตรวจสอบการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรโดยฝ่ายตุลาการ,” (วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2551), หน้า 36-37.

⁵ ธนิกาญจน์ ปาลกะวงศ์ ณ อยุธยา, “ปัญหากระบวนการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550,” (วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2552), หน้า 18-20.

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 85 วรรคหนึ่ง⁶ กำหนดให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งมีคะแนนเสียงเลือกตั้งคนละ 1 คะแนนในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งในการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตและนำคะแนนเสียงที่ได้รับจากการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตมาใช้ในการคำนวณหาจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อที่แต่ละพรรคการเมืองมีสิทธิได้รับตามหลักเกณฑ์และวิธีการคำนวณคะแนนเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2561 ซึ่งจากการพิจารณาหลักการตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 85 และมาตรา 91 ประกอบหลักเกณฑ์และวิธีการคำนวณมาตรา 128 และมาตรา 129 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2561 จะเห็นได้ว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้วางหลักการที่ทำให้คะแนนเสียงเลือกตั้ง 1 คะแนน ถูกนำมาใช้เป็นองค์ประกอบในการพิจารณาหลายเรื่องคือ

- 1) พิจารณาจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตของแต่ละพรรคการเมือง
- 2) พิจารณาจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อที่พรรคการเมืองจะได้รับจัดสรร
- 3) พิจารณาจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พรรคการเมืองนั้นๆ พึงมี

ดังนั้นหลักเกณฑ์และวิธีการคำนวณคะแนนเสียงเลือกตั้งจึงเป็นสิ่งที่สำคัญที่จะต้องพิจารณาว่าทำให้ผลการเลือกตั้งที่ออกมาเป็นไปตามเจตนารมณ์ของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งหรือไม่ มากน้อยเพียงใด ซึ่งจากการศึกษาพบว่าหลักการตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 และหลักเกณฑ์และวิธีการคำนวณคะแนนเสียงเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรยังมีประเด็นปัญหาที่ควรมีการแก้ไข คือ

ประเด็นที่ 1 ปัญหาที่เกิดจากการกำหนดให้มีจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่แต่ละพรรคการเมืองพึงมี ทำให้เสียงเลือกตั้งของประชาชนที่ลงคะแนนเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งจากพรรคการเมืองพรรคใดพรรคหนึ่งไม่อาจสะท้อนออกมาให้สอดคล้องตามเจตนารมณ์ที่แท้จริงได้ เนื่องจากการกำหนดให้มีจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่แต่ละพรรคการเมืองพึงมีเป็นการจำกัดกรอบจำนวนในการมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของแต่ละพรรคซึ่งทำให้เกิดผลที่ตามมาคือ หากพรรคการเมืองใดได้รับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเป็นจำนวนมากจนครบกรอบจำนวนที่กำหนดแล้วพรรคการเมืองนั้นย่อมไม่มีสิทธิได้รับจัดสรรจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่ออีก ในขณะที่

⁶ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 85 วรรคหนึ่งบัญญัติว่า

“สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งมาจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง ให้ใช้วิธีออกเสียงลงคะแนนโดยตรงและลับ โดยให้แต่ละเขตเลือกตั้งมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้เขตละหนึ่งคนและผู้มีสิทธิเลือกตั้งมีสิทธิออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งได้คนหนึ่งคะแนน โดยจะลงคะแนนเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งผู้ใด หรือจะลงคะแนนไม่เลือกผู้ใดเลยก็ได้”

พรรคการเมืองใดได้รับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเป็นจำนวนที่น้อย พรรคการเมืองนั้นย่อมมีโอกาสได้รับจัดสรรจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อเป็นจำนวนที่มากกว่า

ประเด็นที่ 2 ปัญหาที่เกิดจากการกำหนดให้นำคะแนนเสียงที่ได้รับจากการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตมาใช้ในการคำนวณจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อในแต่ละพรรคการเมืองมีสิทธิได้รับ ไม่สอดคล้องกับหลักการพื้นฐานของการเลือกตั้งในระบอบประชาธิปไตยที่เรียกร้องให้การเลือกตั้งผู้แทนราษฎรต้องเป็นการเลือกตั้งโดยตรง อีกทั้งผลการเลือกตั้งไม่สามารถสะท้อนถึงความต้องการที่แท้จริงของประชาชนได้เพียงพอ รวมถึงกรณีที่ต้องมีการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตใหม่ในบางเขตเลือกตั้งยังจะต้องคำนวณและจัดสรรจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อใหม่ทุกครั้งทำให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองต่างๆ ต้องสิ้นสุดลง ซึ่งเป็นการสิ้นสุดเพราะคะแนนเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเปลี่ยนแปลงไป

ประเด็นที่ 3 ปัญหาที่เกิดจากการกำหนดให้ใช้ทศนิยม 4 ตำแหน่งโดยไม่ได้ระบุว่าต้องดำเนินการอย่างไรกับเศษทศนิยมในตำแหน่งถัดไปก่อนหรือไม่ ไม่สอดคล้องกับหลักการเลือกตั้งอย่างแท้จริงตามปณิญาสากล่าวด้วยสิทธิมนุษยชนขององค์การสหประชาชาติซึ่งเรียกร้องให้การจัดการเลือกตั้งซึ่งรวมถึงหลักการในการคำนวณนับคะแนนเลือกตั้งต้องเป็นไปอย่างโปร่งใส และทำให้แต่ละพรรคการเมืองตีความการพิจารณาเศษทศนิยมแตกต่างกันตามประโยชน์ของตนที่จะทำให้มีโอกาสได้รับจัดสรรจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อเพิ่มขึ้นในกรณีที่ยังจัดสรรไม่ครบ 150 คน โดยพรรคการเมืองที่มีเศษจากการคำนวณมากที่สุดจะได้รับการจัดสรรเพิ่มอีกหนึ่งคนก่อนตามลำดับจนครบ 150 คน ซึ่งยังไม่เป็นที่แน่ชัดว่าคณะกรรมการการเลือกตั้งมีแนวทางในการพิจารณาอย่างไร

จากการการศึกษาปัญหากลุ่มเกี่ยวกับหลักเกณฑ์และวิธีการคำนวณคะแนนเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ผู้ศึกษาพบว่า มีข้อเสนอแนะ คือ

1. ปัญหาที่เกิดจากการกำหนดให้มีจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่แต่ละพรรคการเมืองพึงมี

ในเรื่องนี้ ผู้ศึกษาเห็นว่าสามารถแก้ไขได้โดยการเพิ่มหลักการเกี่ยวกับที่นั่งส่วนเกิน (Overhang) ซึ่งยอมให้มีการแบ่งสรรจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเกินกว่าจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พรรคการเมืองจะพึงมีได้ เพื่อแก้ปัญหาพรรคการเมืองได้จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตมากกว่าจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พรรคการเมืองจะพึงมีซึ่งทำให้พรรคการเมืองนั้นไม่ได้รับจัดสรรจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ แต่ก็ไม่ตัดจำนวนผู้สมัครที่ชนะการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตออกซึ่งมีผลให้จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจริงมีมากกว่าที่กำหนดได้ และในขณะเดียวกันหากพรรคการเมืองได้รับจัดสรรจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อน้อยกว่าจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พรรคการเมืองจะพึงมี สิทธิในการได้รับจัดสรรจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อเพิ่มเติม

ตามจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พรรคการเมืองนั้นจะพึงมีจะยังคงอยู่เช่นนั้น ทำให้จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจริงมีน้อยกว่าจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พรรคการเมืองนั้นจะพึงมี

2. ปัญหาที่เกิดจากการกำหนดให้นำคะแนนเสียงที่ได้รับจากการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตมาใช้ในการคำนวณจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อที่แต่ละพรรคการเมืองมีสิทธิได้รับ

ในเรื่องนี้ ผู้ศึกษาเห็นว่า สามารถแก้ไขได้โดยกำหนดให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งมีสิทธิในการออกเสียงลงคะแนนคนละ 2 คะแนน แบ่งเป็น 1 คะแนนสำหรับการออกเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขต และ 1 คะแนนสำหรับการออกเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ และเพิ่มหลักการเกี่ยวกับที่นั่งส่วนเกิน (Overhang) เช่นเดียวกับแนวทางการแก้ปัญหาในข้อ 1 ซึ่งสามารถช่วยแก้ปัญหาหากพรรคการเมืองได้รับจัดสรรจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีชื่อน้อยกว่าจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พรรคการเมืองจะพึงมี สิทธิในการได้รับจัดสรรจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อเพิ่มเติมตามจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พรรคการเมืองนั้นจะพึงมีจะยังคงอยู่เช่นนั้น ทำให้จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจริงมีน้อยกว่าจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พรรคการเมืองนั้นจะพึงมี ในกรณีนี้เมื่อต้องจัดให้มีการเลือกตั้งใหม่ในบางเขตหรือมีการประกาศผลคะแนนการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเพิ่มเติมทำให้คะแนนเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเปลี่ยนแปลงไป ไม่ให้เกิดผลกระทบต่อจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองอื่น

3. ปัญหาที่เกิดจากการกำหนดให้ใช้ทศนิยม 4 ตำแหน่งโดยไม่ได้ระบุว่าต้องดำเนินการอย่างไรกับเศษทศนิยมในตำแหน่งถัดไปก่อนหรือไม่

ในเรื่องนี้ ผู้ศึกษาเห็นว่า สามารถแก้ไขได้โดยเพิ่มเติมบทบัญญัติส่วนนี้ให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น ซึ่งควรกำหนดให้ตัดเศษทศนิยมในตำแหน่งถัดไปทิ้งโดยไม่ต้องนำมาพิจารณา และแก้ไขข้อความตอนท้ายของบทบัญญัตินี้ดังกล่าวว่า “...โดยในกรณีที่มิใช่ให้ใช้ทศนิยมสี่ตำแหน่งโดยไม่ต้องพิจารณาเศษทศนิยมในตำแหน่งถัดไป”

เอกสารอ้างอิง

- ธนิกาญจน์ ปาลกะวงศ์ ณ อยุธยา. "ปัญหากระบวนการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550." วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2552.
- สุวัชรี้ กรรเจียกพงษ์. "การตรวจสอบการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยฝ่ายตุลาการ." วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2551.
- เอกบุญ วงศ์สวัสดิ์กุล, "การเลือกตั้ง : คำนึงชีวิตความเป็นประชาธิปไตย," ใน เอกสารหลักสูตร หลักนิติธรรมเพื่อประชาธิปไตย รุ่นที่ 2, หน้า 4-5. กรุงเทพมหานคร: วิทยาลัยรัฐธรรมนูญ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ, 2557.